

Renata Ćmiel

"Jedność w różnorodności.
Współpraca bibliotek akademickich"
- konferencja w ramach XXVII Forum
Sekcji Bibliotek Szkół Wyższych
Stowarzyszenia Bibliotekarzy
Polskich, Katowice, 24 kwietnia 2013
roku

Bibliotheca Nostra : śląski kwartalnik naukowy nr 2, 87-91

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

RENATA ĆMIEL

Biblioteka Wydziału Nauk o Ziemi Uniwersytetu Śląskiego

**„JEDNOŚĆ W RÓŻNORODNOŚCI. WSPÓŁPRACA BIBLIOTEK
AKADEMICKICH” – KONFERENCJA W RAMACH
XXVII FORUM SEKCJI BIBLIOTEK SZKÓŁ WYŻSZYCH
STOWARZYSZENIA BIBLIOTEKARZY POLSKICH
(KATOWICE, 24 KWIETNIA 2013 ROKU)**

Konferencja „Jedność w różnorodności. Współpraca bibliotek akademickich” została zorganizowana przez Bibliotekę Teologiczną Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, Federację Bibliotek Kościelnych FIDES oraz Sekcję Bibliotek Szkół Wyższych SBP w Katowicach.

Konferencję otworzyła dr Bogumiła Warząchowska, kierownik Biblioteki Teologicznej UŚ. Z ramienia Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego, goszczącego w swoich murach uczestników konferencji, przemówił dziekan Wydziału ks. dr hab. prof. UŚ Antoni Bartoszek. Następnie głos zabrała Małgorzata Waga, pełnomocnik Dyrektora Centrum Informacji Naukowej i Biblioteki Akademickiej (CINiBA) ds. Jakości Usług. Witając przybyłych, zwróciła uwagę na wartość spotkań zawodowych, które dają bibliotekarzom możliwość dzielenia się doświadczeniami. Wskazała na rolę jaką odgrywa w kulturze regionu CINiBA – wspólna inicjatywa Uniwersytetu Śląskiego i Uniwersytetu Ekonomicznego. CINiBA jest strukturą pod wieloma względami różnorodną, co pozwala na planowanie i wdrażanie nowych form działania – dotychczas nieznanymi, niedostępnymi lub nie stosowanymi w tradycyjnych bibliotekach. Wykorzystywanie i rozwijanie tych możliwości dowodzi, że środowiska bibliotekarskie są otwarte na nowe doświadczenia i na tym mogą budować swój potencjał.

Przewodnicząca Zarządu Sekcji Bibliotek Szkół Wyższych przy ZO SBP w Katowicach, Anna Obrzut odczytała list Elżbiety Stefańczyk, przewodniczącej SBP, która pogratulowała organizatorom doboru tematyki oraz życzyła owocnych obrad.

O poprowadzenie pierwszej części konferencji poproszono dyrektora Biblioteki Głównej Politechniki Śląskiej dr. inż. Krzysztofa Ziotę.

Prezentację referatów rozpoczęła Ewa Dobrzyńska-Lankosz, dyrektor Biblioteki Głównej Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie, będąca jednocześnie przewodniczącą Rady Wykonawczej Konferencji Dyrektorów Bibliotek Akademickich Szkół Polskich. Przedstawiła ona historię Konfe-

rencji, od roku 1997, kiedy to dyrektorzy bibliotek uniwersytetów, uczelni technicznych, rolniczych, pedagogicznych, ekonomicznych, medycznych, artystycznych oraz akademii wychowania fizycznego podjęli decyzję o jej powołaniu. Pierwotna nazwa – Konferencja Dyrektorów Bibliotek Szkół Wyższych – 9 listopada 2007 r. zmieniona została na: Konferencja Dyrektorów Bibliotek Akademickich Szkół Polskich. Obecnie Konferencja liczy 87 członków i jest organizacją reprezentującą polskie biblioteki akademickie. Jej celem jest m.in.: wspieranie, rozwijanie, udoskonalanie i promowanie bibliotek szkół wyższych. Ponadto, zgodnie z Regulaminem Konferencji, do jej zadań należy: przedstawianie opinii i stanowisk w sprawach dotyczących bibliotek, podejmowanie działań integrujących biblioteki szkół wyższych, wspieranie inicjatyw zmierzających do doskonalenia funkcjonowania bibliotek szkół wyższych, reprezentowanie interesów pracowników bibliotek szkół wyższych, dbałość o społeczny prestiż zawodu bibliotekarza i pracownika informacji naukowej. Konferencja podejmuje próby wpływu na treść aktów prawnych, dotyczących szeroko pojętego funkcjonowania systemu biblioteczno-informacyjnego wyższych uczelni. Jej przedstawiciele wypowiedzieli się m.in. w sprawie wprowadzenia licencji krajowej na niektóre bazy danych, narodowego zasobu bibliotecznego, digitalizacji zbiorów oraz egzemplarza obowiązkowego w bibliotekach uniwersyteckich. Wielokrotnie działania Konferencji odnosiły się do zagadnień związanych z zawodem bibliotekarza: wymagań kwalifikacyjnych, etyki zawodu, wynagrodzeń pracowników bibliotek. W ramach Konferencji powołano różne zespoły robocze, m.in. zespół ds. multiwyszukiwarek, zespół ds. punktacji jednostek naukowych, zespół ds. standardów dla bibliotek naukowych, zespół ds. opracowania e-książek itd.

Referat pt. *Współpraca bibliotek uczelni medycznych – 30 lat doświadczeń* przedstawiła Renata Birska, dyrektor Biblioteki Głównej Uniwersytetu Medycznego w Lublinie, zastępca przewodniczącej Konferencji Dyrektorów Bibliotek Akademickich Uczelni Medycznych. Szczegółowo omówiła początki współpracy, która rozpoczęła się w roku 1981 – z inicjatywy ówczesnego Rektora Akademii Medycznej w Gdańsku zorganizowano wówczas pierwsze spotkanie dyrektorów bibliotek głównych uczelni medycznych i Głównej Biblioteki Lekarskiej. Następnie co roku odbywały się konferencje problemowe, podejmujące tematy wynikające z bieżącej działalności bibliotek, analizy potrzeb oraz zebranych doświadczeń. Omawiano zagadnienia dotyczące wypożyczeń międzybibliotecznych (głównie w kontekście trudności związanych z pozyskiwaniem czasopism zagranicznych), udostępniania prac doktorskich oraz problemy wymiany informacji o zasobach. Spektakularnym rezultatem dyskusji było utworzenie w Polskich Bibliotekach Medycznych Centralnego Katalogu Czasopism Zagranicznych, uwzględniającego zasoby 53 bibliotek uczelni medycznych, który został posadowiony na serwerze Głównej Biblioteki Lekarskiej. Do tej pory funkcjonuje również pionierski sys-

tem elektronicznej wymiany dokumentów doc@med. Zamówiony dokument zostaje zeskanowany i drogą elektroniczną przesłany do odbiorcy. Obecnie średni czas realizacji zamówienia poprzez ten system wynosi 5 godzin. Kolejnym aspektem współpracy bibliotek medycznych jest Kartoteka Haseł Przedmiotowych MESH. Istotne dla środowiska okazały się również zagadnienia dydaktyki bibliotecznej. Przygotowano propozycje programów dydaktycznych w zakresie informacji naukowej (*Program ramowego szkolenia z naukowej informacji medycznej dla studentów studiów doktoranckich*), duże znaczenie mają także międzynarodowe warsztaty edukacyjne prowadzone w ramach konferencji problemowych. Bardzo ważną okazała się współpraca bibliotek medycznych w zakresie bibliografii (Polska Bibliografia Lekarska) i bibliometrii. Publikacje naukowe pracowników są w niej rejestrowane przy użyciu systemu bibliograficzno-bibliometrycznego EXPERTUS. Od 2008 roku wydawany jest też półrocznik „Forum Bibliotek Medycznych” – miejsce publikowania materiałów z konferencji problemowych.

Kolejne wystąpienie, ks. dr. Jerzego Witczaka, przybliżyło dorobek Federacji Bibliotek Kościelnych FIDES w zakresie współpracy międzybibliotecznej. Podstawą powstania FIDES było ujednoczenie prac nad komputeryzacją bibliotek kościelnych, zbudowanie jednolitego systemu komputerowego i wspólnej bazy katalogowej i bibliograficznej. Grupa inicjująca (13 bibliotek), z ks. Krzysztofem Gonetem na czele, założyła Federację w 1991 roku. Obecnie Federację tworzą 84 biblioteki – wydziałów teologicznych, seminariów diecezjalnych, seminariów zakonnych, instytutów teologicznych, zakonów żeńskich i męskich oraz biblioteki parafialne i szkolne. Szczególną troską Federacji były zawsze wysokie standardy biblioteczne, aby je osiągnąć i utrzymać nawiązano współpracę z NUKAT oraz wdrożono jednolity format MARC FIDES. Pojawiły się również próby usystematyzowania opracowania rzeczowego (obecnie wykorzystywany jest JHP BN). Współpraca z Biblioteką Narodową zaowocowała utworzeniem Elektronicznej Bibliografii Nauk Teologicznych (EBNT). Platformą wymiany myśli dla środowiska bibliotek teologicznych stał się, wydawany od 1995 roku półrocznik „Fides. Biuletyn Bibliotek Kościelnych” (obecnie recenzowany). Federacja FIDES w ramach współpracy międzynarodowej od 1995 roku należy do BETH (Bibliothèques Européennes de Théologie) jako jeden z dwunastu członków zwyczajnych tej organizacji.

Współpracę środowiska bibliotek prawniczych przedstawiła Danuta Gburska, kierownik Biblioteki Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego. Referentka zwróciła uwagę na różnice i podobieństwa w działalności poszczególnych bibliotek wydziałów prawa. Spotkania kierowników polskich bibliotek prawniczych są stosunkowo młodą ideą, zainicjowaną w 2003 roku przez Bibliotekę Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego. Dotychczas odbyło się sześć spotkań. Głównym powodem nawiązania współpracy były – z jednej strony zalew literatury prawniczej, z drugiej problemy związane z ograniczeniami moż-

liwości zakupu oraz znalezienie właściwych kryteriów wyboru. W wyniku dyskusji i wypracowanych w jej toku ustaleń stworzono wspólną listę czasopism gromadzonych w poszczególnych bibliotekach. Powstał wykaz tytułów, który jest dostępny online pod adresem <http://prawo.uni.wroc.pl/tresc/430>. Nawiązanie bliższej współpracy (szczególnie kontaktów osobistych) znacznie skróciło czas oczekiwania na realizację wypożyczeń międzybibliotecznych.

Drugiej części obrad przewodniczyła dr Barbara Firla, kierownik Biblioteki ASP w Katowicach.

Pierwszym wystąpieniem w tej części był referat Marii Kycler (Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego), przedstawiający działalność Sekcji Bibliotek Szkół Wyższych SBP na rzecz integracji środowiska bibliotekarzy uczelni publicznych i niepublicznych województwa śląskiego. Główną formą tej współpracy są spotkania w ramach Forum Bibliotekarzy, które mają służyć wymianie myśli, poglądów i strategii działania zmierzających do budowania społeczeństwa wiedzy. Tematyka dotychczasowych (a odbyło się ich już 27) Forów, była różnorodna, zawsze wynikająca z bieżącego zapotrzebowania środowiska bibliotekarzy. Kolejne spotkania poświęcono m.in. problemowi książki w epoce nowych mediów, prawu autorskiemu w bibliotece, etyce, finansom bibliotek naukowych w aspekcie ochrony dóbr kultury, roli biblioteki w strategii i działalności uczelni wyższej, digitalizacji, nowym formom i narzędziom pracy bibliotekarza.

W kolejnym referacie Stanisław Hrabia, kierownik Biblioteki i Fonoteki Instytutu Muzykologii Uniwersytetu Jagiellońskiego, omówił współpracę Sekcji Bibliotek Muzycznych Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich w przededniu Jubileuszu 50-lecia Polskiej Grupy Narodowej IAML. Działalność Sekcji ma na celu integrację środowiska bibliotekarzy muzycznych poprzez organizowanie konferencji oraz spotkań roboczych – m.in. spotkania bibliotekarzy katalogujących muzykalia w NUKAT i konsultacje w sprawie tworzenia norm i formatów katalogowania komputerowego. Swoją uwagę Sekcja skupia także na działalności informacyjnej dotyczącej bibliotek i zbiorów muzycznych. Dotychczas odbyło się 12 ogólnopolskich konferencji bibliotekarzy muzycznych. Publikowanie materiałów pokonferencyjnych i artykułów naukowych, umożliwi członkom Sekcji periodyk „Biblioteka Muzyczna”. Ponadto działalność Sekcji koncentruje się również na współpracy z Międzynarodowym Stowarzyszeniem Bibliotek Muzycznych – IAML.

Wystąpienie ks. dr Henryka Olszara, przybliżyło zebrany inną formę współpracy i integracji różnych środowisk bibliotekarskich, jaką jest duszpasterstwo bibliotekarzy. Ten rodzaj duszpasterstwa określa się mianem duszpasterstwa specjalistycznego i zawodowego. Działalność duszpasterstwa bibliotekarzy jest realizowana poprzez spotkania opłatkowe, uczestnictwo w uroczystościach patronalnych ku czci św. Wawrzyńca, patrona

bibliotekarzy oraz doroczną pielgrzymkę na Jasną Górę – jej organizacją zajmuje się grupa bibliotekarzy śląskich.

Na zakończenie konferencji głos zabrał dr Ryszard Żmuda, który podziękował organizatorom konferencji oraz prelegentom. Zwrócił uwagę na ważny dla przyszłości aspekt tego wydarzenia – obecność na sali i aktywny udział młodych osób, głównie studentów bibliotekoznawstwa.

Wszystkie wygłoszone referaty cieszyły się bardzo dużym zainteresowaniem słuchaczy. Po każdym wystąpieniu podejmowana była ożywiona dyskusja.

Sukcesem Konferencji jest, niewątpliwie, pokazanie, że przy tak dużej różnorodności w działalności bibliotek akademickich, możliwa jest owocna współpraca i wymiana doświadczeń.